

**TASVIRIY SAN’AT FANINI UMUMIY O’RTA MAKTABDA O’QITISH
METODIKASINING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.**

Bekchanova Dilaram Madiraimovna

*Qaraqalpogiston Respublikasi, Turtkul tumanida 1969-yilda tug‘ilgan. Ma’lumotli-
oliy. Nizomiy nomidagi ToshDPI, muhandislik grafikasi yo‘nalishini tugatgan. Hozirda,
Ellikqala tumanida nafaqadagi fidoyi ustoz.*

Annotatsiya: *Mazkur ilmiy maqolada umumiy o‘rta ta’lim maktablarida tasviriy san’at fanini o‘qitish metodikasining nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Tasviriy san’at fanining o‘quvchilarda estetik didni shakllantirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish hamda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhini tarbiyalashdagi o‘rni tahlil qilingan. Shuningdek, fan mashg‘ulotlarini tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va integratsiyalashgan yondashuvlarning samaradorligi asoslab berilgan.*

Kalit so‘zlar: *tasviriy san’at, metodika, umumiy o‘rta ta’lim, estetik tarbiya, ijodiy faoliyat, pedagogik texnologiyalar.*

Bugungi kunda umumiy o‘rta ta’lim tizimida o‘quvchilarning har tomonlama rivojlanishini ta’minlash ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda tasviriy san’at fani muhim o‘rin egallaydi. Mazkur fan o‘quvchilarning estetik dunyoqarashini kengaytirish, badiiy tafakkurini shakllantirish hamda ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tasviriy san’at fanini samarali o‘qitish o‘qituvchidan chuqur metodik bilim, ijodkorlik va zamonaviy yondashuvlarni talab etadi. Shu bois ushbu maqolada tasviriy san’at fanini o‘qitish metodikasining asosiy tamoyillari keng yoritiladi.

1. Tasviriy san’at fanining ta’lim tizimidagi o‘rni

Tasviriy san’at fani umumiy o‘rta maktabda o‘quvchilarning estetik va ma’naviy tarbiyasini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu fan orqali o‘quvchilar:

atrof-muhitni badiiy idrok etishga;

rang, shakl va kompozitsiyani anglashga;

san’at asarlarini tahlil qilishga o‘rganadilar.

Tasviriy san’at mashg‘ulotlari o‘quvchilarda go‘zallikni his etish va uni yaratish ehtiyojini shakllantiradi.

2. Tasviriy san’atni o‘qitish metodikasining maqsad va vazifalari

Tasviriy san’at fanini o‘qitish metodikasining asosiy maqsadi — o‘quvchilarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdir. Ushbu maqsad quyidagi vazifalar orqali amalga oshiriladi:

o‘quvchilarga tasviriy san’at asoslari haqida bilim berish;

amaliy mashg‘ulotlar orqali ijodiy ko‘nikmalarni shakllantirish;

san’atga bo‘lgan qiziqishni oshirish;

milliy san’at namunalari bilan tanishtirish.

3. Tasviriy san’at darslarida qo‘llaniladigan metodlar

Tasviriy san’at darslarida quyidagi metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi:

3.1. Ko‘rgazmali metod

Ko‘rgazmali metod o‘quvchilarning vizual idrokini rivojlantiradi. Unda reproduksiya, real buyumlar, slaydlar va videomateriallardan foydalaniladi.

3.2. Amaliy metod

Amaliy metod o‘quvchilarning mustaqil ijodiy faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Rasm chizish, bo‘yash, aplikatsiya va haykaltaroshlik mashg‘ulotlari ushbu metod asosida tashkil etiladi.

3.3. Interfaol metodlar

Bugungi kunda “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Blits-so‘rov”, “Bumerang” kabi interfaol metodlar o‘quvchilarning faolligini oshiradi va dars samaradorligini ta‘minlaydi.

4. Tasviriy san’at darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar

Zamonaviy ta‘lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Tasviriy san’at darslarida:

multimedia taqdimotlari;

virtual galereyalar;

elektron darsliklardan foydalanish o‘quvchilarning san’atga qiziqishini yanada oshiradi.

Shuningdek, fanlararo integratsiya (adabiyot, tarix, texnologiya fanlari bilan bog‘lash) ta‘lim samaradorligini kuchaytiradi.

5. O‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish

Tasviriy san’at mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun erkin muhit yaratish muhimdir. O‘qituvchi o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga, o‘z g‘oyalarini rasm orqali ifodalashga undashi zarur. Rag‘batlantirish va ijodiy baholash esa bolalarda ishonchni oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tasviriy san’at fanini umumiy o‘rta maktabda o‘qitish metodikasi o‘quvchilarning estetik tarbiyasi va ijodiy rivojlanishini ta‘minlovchi muhim pedagogik jarayondir. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun zamonaviy metodlar, innovatsion texnologiyalar va individual yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Umumiy o‘rta ta‘lim davlat ta‘lim standarti”.
2. Abdullayev S. Tasviriy san’atni o‘qitish metodikasi. – Toshkent, 2020.
3. Karimov I. San’at va estetik tarbiya asoslari. – Toshkent, 2019.
4. Xasanov R. Umumiy pedagogika. – Toshkent, 2018.